

חוות דעת

התבקשנו ליתן את דעתנו בנושאים שעל סדר יומה של הוועדה כדלקמן:

1. בקשת התובע בת"א 34618-12-21 **דסקל נ' מפלגת העבודה הישראלית ואח'** לפסול את הדיינות שאמורות לשבת בדין בערעור אותו הגיש למוסד לבירור עתירות (ערר 8/21 **דסקל נ' מפלגת העבודה הישראלית ואח'**) (מר רן שגיא גלסנר, דר' נורית צימרמן, גב' מיכל גור).
וכן בשאלה הכללית בדבר מניעותם של חברי המוסד לבירור עתירות לדון בעניינים בהם הצביעו באופן גלוי בוועידת המפלגה או בעניינים בהם הביעו את עמדתם או תמיכתם הפוליטית המועמד.

- לפני הוועדה הונחו שני אלה: בקשת התובע לפסילת המותב; בקשתו של מזכ"ל המפלגה לוועדת החוקה.
- הוועדה שמעה את התובע, ב"כ התובע וכן את מזכ"ל המפלגה ביום 9.1.22.

החלטת הוועדה:

א. חברי מוסדות המפלגה, לרבות אלה השיפוטיים, מאז ומעולם נדרשו להיות חברי המפלגה ולרוב חברי מוסדות אלה בקיאים בענייניה הפנימיים של המפלגה באופן שמסייע להם בבירור מחלוקות בין החברים. ראה לענין זה:

"כללית ייאמר, שאין זה מדרכה של מדינה דמוקרטית, תקינה ומסודרת, להתערב בניהול הפנימי של איגודים כנ"ל, ולאגודים כאלה ניתנת יד חופשית לנהל ענייניהם כרצונם וכדרכם. מאז ומתמיד הופקדה בידי איגודים מיקצועיים הסמכות לקבוע ולפקח על כללי ההתנהגות של חבריהם, שכן ההגיון הפשוט אומר, שאין כמותם להבין את הבעיות ולקבוע מי וכיצד יכריע בהן" (ד' לוי, טריבונלים שיפוטיים במדינת ישראל (אבוקה, תשכ"ט) 58)

עוד ראה ע"א 463/90 **איגוד הכדורסל בישראל נ' ל.ב.נ. לקידום כדורסל נשים**, פ"ד מד, (1990) 806 (2) וכן בע"א 3128/07 **סייד נ' המכללה האקדמית הערבית לחינוך** (פורסם בנבו, 6.12.2009)

יודגש כי אף חוק המפלגות וחוקת המפלגה לא רואים כל מניעה כאמור. להיפך, תקנון הבחירות לוועידה אף קובע כי יו"ר המוסד לבירור עתירות ויו"ר ועדת החוקה יהיו מתוקף תפקידם צירי הוועידה ואין לגביהם, או ביחס לדיינים שהם צירי וועידה, כל איסור על השתתפות בהצבעות או כללים מיוחדים. יו"ר המל"ע הוא אף חבר ועדת החוקה וכן מוזמן קבוע לשיבות ההנהלה.

ב. כידוע, עובר לתקופת הקורונה, ההצבעות היו נעשות בהרמת יד ולא היה נשמר תיעוד של ההצבעות. העובדה שתוצאות ההצבעה המקוונת הועברו בעותק למזכ"ל המפלגה (ודרכו לגורמים אחרים) אינה גורעת מן הכלל ולפיו, כל חבר רשאי, ולעיתים אף נדרש,

להביע את עמדתו האידאולוגית בנושאים מסוימים - בין בהרמת יד ובין בהקשת כפתור. איננו מוצאים כל הבדל מהותי בין שני אלה.

ג. נראה אם כן, כי חשש ממשי למשוא פנים, אינו יכול להיות מבוסס אך ורק על הצבעה או אף תמיכה גלויה שפורסמה טרם מינויו כדיין בחבר כנסת או מועמד, שהרי זוהי מהותה של חברות במפלגה. כך, כל חבר נדרש לפעול לקידום מטרותיה של המפלגה (ר' סעיף 83 לחוקה); לפרסם דבריו ודעותיו (סעיף 87(ד)); להשתתף בישיבות, דיונים, חוגים רעיוניים, להיות מועמד למוסדות וברשימות מועמדים (סעיף 87(א),(ב),(ה)) וכיוצא באלה.

ד. בתי דין פנימיים, הן במפלגות כגון מפלגת העבודה בליכוד או במרצ (שלוש מפלגות אשר מקיימות מוסדות דמוקרטיים) הן באגודות וולונטריות אחרות מבוססים על דיינים-חברים שמהווים חלק בל-ינותק מהגוף בו הם שופטים. לענין זה:

"טעם חשוב התומך בקיום פיקוח שיפוטי – מאופק וזהיר אך גם רגיש ויעיל על פעילותם של בתי-דין פנימיים, נעוץ בכך שבת-דין אלה (להבדיל מבוררים, לא כל שכן מבתי המשפט) אינם מנותקים מהוויית הגופים שבמסגרתם הם פועלים. " ע"א 835/93 מאיר איגנט נ' אגד אגודה שיתופית לתחבורה בישראל בע"מ, מט(2) 793 (1995)

ה. החברות במוסדות המפלגה היא התנדבותית ועל אף הנטל והמעמסה שרובצים על כתפי חברי המוסדות השיפוטיים - עלינו לעודד את תרומתם.

ו. כמובן, ישנם מקרים שעשויים להיחשב ככאלה העולים כדי חשש ממשי למשוא פנים באופן שמקים עילת פסלות מישיבה בדין. עם זאת, הבעת עמדה פוליטית בעניין תמיכה ביושב ראש המפלגה או בחבר כנסת מטעמה שפורסמה **בעבר**, ובוודאי, הצבעה בוועידה המונה כ-3,000 צירים אינם יכולים להוות א-פריורית חשש ממשי למשוא פנים.

נדמה כי ככל שחבר מוסד שיפוטי מסוים מצוי בקשר חברי קרוב, קשר עסקי, כפיפות או עניין כספי או אישי **ממשי** בהליך או בתוצאותיו וזאת ביחס לבעל דין מרכזי או לבא כוחו מצופה כי יפסול עצמו מלשבת בדין.

ז. הכללים האמורים ביחס לחברותם של דייני המל"ע בוועידת המפלגה ובחיייה הפנימיים ידועים זה מכבר ואלה מעוגנים בחוקת המפלגה, בנוהג ובתקנונים השונים. דיניה הפנימיים של אגודה וולונטרית מהווים כידוע, חוזה בינה לבין חבריה וחזקה על כל חבר שהוא מכיר ומקבל עליו את דיניה הפנימיים של אותה אגודה.

כך בכלל וכך ביחס לחובתו של חבר המפלגה להתדיין לפני המוסד לבוררות חובה של המפלגה הוא המוסד לביור עתירות. לשון אחר, שעה שידוע לבעל דין, שדיני המפלגה אינם מונעים ואף מעודדים לקיחת חלק במוסדות המפלגה, ואפילו אם לגישתו של

אותו בעל דין, הדבר אינו תואם את עמדותיו, אין האמור חל על חברי הטריבונל הפנימי.

ח. הסעד אותו מבקש התובע, הינו, למעשה, פסלותם של **כל הדיינים** במוסד לבירור עתירות ללא יוצא מן הכלל. סעד זה על פניו, יביא לשיתוק רבתי של מוסד זה ולהפנייתם של כל הבאים בשעריו ישירות לבית המשפט. לכך אין להסכים. יודגש כי התובע אינו טוען נגד יושרם או תום ליבם של הדיינים לגופה של החלטה שניתנה על ידם או התבטאות זו או אחרת אלא מסתפק בשלילה גורפת שלהם. זאת, ללא כל טעם ענייני ומבלי להידרש לטענה הנגדית שלפיה אופן מינוי הדיינים נעשה מאז ומעולם בהתאם להצעת ההנהלה ובאישור הוועידה והוראת החוקה בעניין זה מעולם לא השתנתה.

כל עוד לא נטען אחרת ואף לא נמצא אחרת בבירור שנעשה, חזקה על כל דיינת ועל כל דין שהם פועלים ביושרה, בתום לב וללא משוא פנים ביושבם בדין.

ט. טעם נוסף לגישה זו נעוץ בסעיף 31(א) לחוקת המפלגה אשר מחריג את ועידת המפלגה מכפיפות להחלטות המלי"ע. בחינת המלי"ע נעשית אפוא ביחס **לסמכותה** של הוועידה לקבל החלטה פלונית או ביחס **לפגמים מהותיים ומבוססים שהטו באופן מובהק** החלטה אלמונית. כך, אין המלי"ע נזקק לטענות בדבר עמידתה של החלטת ועידה מסוימת בעקרונות אידאולוגיים או פוליטיים של מפלגת העבודה. כך גם ביחס לשאלת סבירותה של החלטה מסוימת. שאלות אלה נבחנות באמצעות הנהלת המפלגה, ועדת החוקה שלה ולבסוף - על ידי הוועידה עצמה.

י. גם מטעם זה מצאנו כי אין מקום לפסול דיינים על יסוד הצבעתם בוועידה.

יא. עוד יודגש כי הנימוקים הפרטניים שנשמעו מפי התובע על אודות הדיינים, אינם מקימים לדידנו - ולו בדחק - כל עילת פסלות. זאת, בין היתר מהטעמים שהובאו לעיל.

ביחס לד"ר נורית צימרמן, לא נשמעה כל תלונה מלבד העובדה שמונתה בתקופתה של היו"ר הנוכחית; גב' מיכל גור, הינה חברה במוסד מזה שנים רבות אולם התלונה כלפיה היא שהשתתפה בהצבעות הוועידה ותמכה בהצעות ההחלטה, כך גם ביחס לעו"ד רם פרדס אשר עיקר הטענה ביחס אליו שהצביע בעד הצעות ההחלטה הגם שאלו נעשו לאחר שישב בדין; ביחס למר רן שגיא גלזנר הובאה טענה לפיה מדובר בעו"ד המכהן כיועמ"ש של עמותת שד"ר קורנפלד הוא יו"ר הוועד המנהל שלה. קורנפלד, לדידו של התובע הוא גורם המקורב ליו"ר המפלגה ועל כן עובדה זו מקימה גם למר שגיא גלזנר עילת פסלות. כך לגישת התובע.

מבירור שנערך עולה כי מר גלזנר הינו מתנדב בלשכה המשפטית של "הווייה" שהינה חלק מעמותת "ישראל חופשית". התנדבותו זו החלה עוד בימיו של היו"ר הקודם של העמותה - ח"כ השר ניצן הורביץ. משמע עוד טרם ד"ר קורנפלד נבחר לעמוד בראשות

העמותה "ישראל חופשית", שימש מר גלזנר כמתנדב בלשכה המשפטית הנ"ל ומעמדו כמתנדב לא השתנה לאורך התקופות.

על כן מדובר בזיקה עקיפה ורחוקה ביותר ליו"ר המפלגה אשר אינה מקימה כל עילת פסלות.

יב. כפי שהוסבר, כהונת דייני המוסד לבירור עתירות מוגבלת לאותה ועידה בה מונו ועוד חצי שנה וזאת לפי סעיף 34 לחוקה. אף מבחינת פרוטוקול הוועידה מיום 4.4.2013 נמצאנו למדים כי נדרש היה למנות מחדש דיינים שכיהנו במוסד, וזאת בניגוד לעמדת התובע. לפיכך, שעה שמונו דיינים חדשים בתקופת הוועידה העשירית אלו הם הדיינים ואין בלתי.

יג. לצד האמור לעיל, הדיון בעניינו של התובע שפך אור על המצב הקיים והמחסור במאגר הדיינים במוסד לבירור עתירות. על הנהלת המפלגה לפעול אפוא, בצוותא עם יו"ר המוסד לבירור עתירות, ולהציע את מינויים של דיינים נוספים בהקדם האפשרי.

<u>(-)</u>	<u>(-)</u>	<u>(-)</u>
קובי יעקב קיסוס, עו"ד	גלעד שר, עו"ד	שולי אשבול, עו"ד
	<u>(-)</u>	<u>(-)</u>
	גד כרמי, עו"ד	רינת קדם, עו"ד

פרוטוקול הדיון 9.1.22

(טיוטה לפני הערות הצדדים)

ישיבת זום

משתתפים :

שולי אשכול - יו"ר

עו"ד גד כרמי - חבר, יו"ר המוסד לבירור עתירות

עו"ד גלעד שר - חבר

עו"ד קובי קיסוס - חבר

עו"ד רינת קדם ברט - חברה

מוזמנים :

עו"ד ערן חרמוני

עו"ד איל יפה

מר שלום דסקל

עו"ד עמרי שגב

איל יפה

טענת הפסלות שלי נוגעת לכולם. המפלגה הכניסה את עצמה לפינה בעייתית מבחינה משפטית. כולם מינויים חדשים אולי למעט אחד או שניים. אין לי מידע רשמי אבל כולם אנשים מטעם, מקורבים יועצים, משפחות של יועצים וכולם מהסביבה הכי קרובה. גם בוועדת החוקה, יש אנשים שעובדי מפלגה, מנהל הסיעה. גם רינת קדם הייתה אחראית מטה במפלגה.

שולי :

אתה כופר בסמכות הוועדה?

איל :

אני לא כופר. חלקם מנועים מלדון.

גלעד :

מה הסעד שאתה מבקש?

שולי :

אתה מבקש שרינת קדם תפסול את עצמה?

גלעד :

אתה מעלה את זה בפעם הראשונה. הפניה נעשתה בפעם הראשונה.

איל :

מבחינתי טל ורינת פסולים

שולי:

הופעת בוועדת החוקה בהרכבה הקודם. עו"ד שי תקן אנחנו לא צריכים להזכיר את קרבתו לעמיר פרץ. למה לא עלתה הדרישה הזו?

איל:

אני לא מכיר את שי תקן. אין לי מה להגיד. אני למעלה משלושים שנה במסדרונות האלה. חד צדדיות במוסדות האלה. מעולם לא היה מצב שבו הדיחו. שאלתי את רם אם הוא מינוי של מרב. אמר לי כן. להפתעתי הוא הצביע על הכל. הגשתי ערר, חיכיתי שלושה חודשים, בסוף הגעתי להרכב.

אין שום הרכב שאני יכול לדון לפניו. אנחנו אומרים שמוסיפים דיינים.

שולי:

אני אומרת לך ששלי יחिमוביץ החליפה את הדיינים אחרי שהחזיקה את רשימת הדיינים צמוד לחזה. יש לי את סדר היום ואת פרוטוקול הישיבה.

איל:

אני לא מכיר אבל סומך עליך. אולי מרב מיכאלי נתלית באילן נמוך. אנחנו לא אמריקה שמחליפים את כולם. אנחנו בבעיה. יש לנו שמונה או עשרה דיינים. הם על פניו מחוברים מקורבים. הצדק לא יכול להיעשות. ד"ר למשפטים ופרופ' למשפטים מה אומרת מרב מיכאלי מורתי. היא מודה כי היא מורתה.

שולי:

יש גם מתמחים שמופיעים מול שופטים שהיו אצלם.

איל:

מחייבים אותנו לדון לגופו של אדם.

גד:

לפי השיטה שלך. כולם מטעם. אנחנו חברי מפלגה, כולם מכירים את כולם. גם כאשר שמעון פרס התעצבן ושאל עלי "מי מינה אותנו" ואמרו לו "אתה".

איל:

אני מכיר טריבונלים שיפוטיים. לא בהכרח כולם מגיעים מבחוץ. אף פעם לא טענתי זאת. תמיד ידעתי שיש בית דין עם עשרות דיינים. אני לא יכול לשחרר את המוסד לברור עתירות מכללים אלה.

שולי:

המלי"ע הוא סוג של בוררות חובה והכללים הם לא כמו כללים של שופטים. אף אחד לא יכול להיות חבר אם הוא לא חבר מפלגה. פעם היו מתמנים למוסדות דיינים מתוקף תפקידם חברי ועדת חוקה ומלי"ע. אנחנו מסכימים על זה?

איל:

אני חושב... בסדר.

שולי:

אפשר להסכים שמעולם לא נשללה מהחברים זכות ההצבעה?

איל:

אני מעריך שכן.

שולי:

מפלגת העבודה הישראלית

חרוץ 6 תל-אביב - יפו | טל': 03-7283603 | פקס': 077-3181079

אני אומרת לך שמעולם לא נשללה. מה שאני מנסה להוביל אותך זה לסוג של מבוי סתום. אם נקבל את העמדה שלך דיינים לא יכולים להשתתף בהצבעות כי הם עלולים לדון בזה אם תוגש עתירה. אנחנו מפלגה, שואפים להשתמש בכישורים האלו. האנשים האלה לא מנועים להשתתף. יש להם עמדה. אם תבדוק פסיקה של רשם אגו"ש. טריבונל לא נפסל אך ורק על פי הגישה שלך. לפי גישה זו, אף דין לא כשיר.

שלום דסקל

לפי בימ"ש אם אחד הצדדים לא מרגיש בנוח, אז פוסלים את עצמם. אלה נושאים קריטיים לעבר הווה ועתיד. אנחנו לא מרגישים בנוח עם ההרכב שיש כרגע.

שולי

לפעמים שופט פוסל את עצמו ואנחנו מכבדים את החלטתו. אתם מבקשים שאנחנו נפסול אותם. לי יש חובה כיו"ר הוועדה הזו שהמוסדות השיפוטיים ימשיכו להתקיים. אתם אומרים, הדין הצביע בעד ההחלטות אז הוא לא דין טוב. אתם אומרים שכולם צריכים להתפטר.

איל

זו הבעיה של המפלגה. מבחינתי אם מישהו הצביע בעד או נגד הוא פסול.

עמרי

אז ההבדל זה שהפעם הזו נעשה באופן מקוון? זה מה שיוצר את המניעות?

איל

לא. זה לא שאנחנו מצביעים על המשמרת הצעירה, זה משהו קרדינלי. אלוביץ לא יכול לתת החלטה.

(בסביבות חלק זה בדיון עמרי יצא מהדיון בעקבות תקלה טכנית)

גלעד

בעיקר שמעתי הרצאה על זיקות בלתי ישירות ליו"ר. אלה טענות שלא בליבן של טענות פסלות. גם במשפט המנהלי וגם הרגיל. הזכירו כמה קשה לגייס לתפקידים כאלה ואחרים במפלגה. אני לא חושב שזאת הדרך. אלה לא טענות. אמר מר דסקל שהוא מחפש צדק מוחלט. האם יעשה צדק אמנם לא מוחלט

רינת (צ'ט):

"מתנצלת חייבת לסיים, אתעדכן בהמשך"

גלעד

טענת לגבי שני אנשים בוועדת החוקה.

איל

שני דיינים הצביעו בעד ההצעות שבגינן עתרתני. אני הרבה יותר מרואה.

שלום דסקל יוצא

ערן חרמוני

אי אפשר להסתכל על הדברים בנפרד. המכלול של הדברים חשוב. אי אפשר להתחמק מהתחושה וההבנה והמסקנה שאלה דברים שלא יכולים להתרחש. יש פה מפלגה עם בעלי תפקידים נבחרים. אנחנו במצב אנומלי. יו"ר המפלגה מטילה עליי חרם. מנסה בצורה מאוד כוחנית לגרום לי להתפטר. אני מבקש כבר תשעה חודשים שיתקיימו בחירות לתפקיד שלי. גם אם יו"ר המפלגה בוחרת

להחרים אותי היא לא יכולה כמערכת כארגון להחרים את הדברים שנוגעים לתפקיד שלי. זה הופך ללא תקין. אני נתקל פה בסיטואציה שלא נתקלתי בה בכל שנותיי שולי. אולי לא כמוך.

גלעד

יש אירועים או ישיבות שאתה כמזכ"ל צריך להיות בהם מכוח חוקת המפלגה והודרת מהם?

ערן

כן. אני אתן לך דוגמאות. הכי טכני בעולם, יש ישיבה של מזכירי סניפים. יצאה הנחיה לריצוד פרס לא להזמין אותי. אנשים אמרו לי לבוא אבל לא באתי כדי לא להשפיל את עצמי. אני באתי לפני תשעה חודשים למרב באפריל ואמרתי שזה לא תקין. אולי אני לא עובר בגרון. התשובה שלה הייתה אין צורך ותתפטר ונעשה ישיבה יפה. אמרה שאני לא צריך צוות. אחד עזב שני פוטר. אני לא עצם שהתנתק מחללית האם. יש הרבה שמזדהים עם העמדות שלי. יש לי ציבור גדול שאני מייצג. אני מבקש הכרעה דמוקרטית. אמרתי למיכאלי בישיבת ההנהלה שבואי נעשה בחירות, ייבחר מישהו אחר אני אקבל את זה בהכנעה. יש לחבר ועידה זכות וחבות להשתתף בישיבות. יש הבדל בין הצבעה חשאית לגלויה. כל עוד זו הצבעה חשאית, אין חשש ללזות שפתיים. כאשר הצבעה גלויה, בהחלט יש חשש. בעבר הייתי יועמ"ש של קרן בית ברל. הייתה הצבעה בלשכה, הצביעו על זה בלשכה. הייתי חבר לשכה ויועץ משפטי בגוף. אמרו לי שאם זו הצבעה גלויה אל תצביע. יש פה ניסיון.

עמרי

יש הבדל בין הצבעה מקוונת או פתוחה?

ערן

יש הבדל, אני לא זוכר שהיו יו"ר מלי"ע שהשתתפו אולי אני טועה. אומרים לי אתה פוסל את כולם. א. לא כולם חבר ועידה ולא כולם השתתפו בהצבעה. אומרים לי בסדר, תמיד כולם ממונים על ידי אדם כזה או אחר, אני אתן לכם דוגמא, בתקופת הרצוג מונו 8 דיינים בתקופה הקודמת. אף אחד לא אמר להנהלה חברה אנחנו רוצים למנות דיינים במקום הקיימים. אמרו בנוסף. זה נשמע לי סביר, יו"ר מפלגה רוצה למנות דיינים, אין שום בעיה. אפשר לשחק עם זה, אפשר למנות. לפני חודש וחצי פנה יפה וקיבל רשימה שכולם מונו בתקופת יו"ר המפלגה. זה גרם לבעיות, אחותה של מרב מיכאלי מונתה ומרב אמרה שזה לא על דעתה.

שולי

נא לקצר

ערן

הגענו למצב שאמרו שלדיינים פג תוקפם. הם ישבו בדיונים כולל בעתירות שמרב השתתפה בהם. אותם דיינים אף אחד לא הודיע להם. איך זה נעשה במחשכים. אני אחראי על תקינות עבודת המוסד לטוב ולרע. אם כבר זו אחריות שלי. אף אחד לא יכול לבוא בטענות. אחת מהדיינות הצביעה בעד, האחרים גם מחויבים לה. צריך למנות הרכב שרובו או כולו לא מונה בתקופת מיכאלי או הרצוג או שלי. יש אלטרנטיבה שתשמור על הכבוד. אין לי בעיה לבדוק גם על אחרים. מה שנמסר לי זה שעו"ד גלזר שחלק מהפעילות שלו היא התנדבותית בהווה. עו"ד קורנפלד הוא לא שחקן משני. רם פרדס מטיל עננה, סוג של צל על פסק הדין.

שולי

אולי בעקבות העתירה הוא גיבש את דעתו?

איל

יש לך חוש הומור

ערן

יכול להיות שכן או שלא. זו עמדתי.